

Hallitusohjelma – hyte ja yhdyspinnat hyvinvointialueen näkökulmasta

Pohjois-Savon hyte-neuvottelukunta 27.11.2023

Hyvinvointialueen näkökulmasta

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
 - Kansallinen ohjaus
 - Kansallinen terveys- ja hyvinvointiohjelma
 - Budjettiriihen päätökset
 - Hyvinvointialueiden hyte-kerroin
- Esimerkkejä sote-palveluihin liittyvistä kirjauksista
- Muuta ajankohtaista

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kansallinen ohjaus

- Hallitusohjelma
 - Vahvistetaan valtion ohjausta vaikuttavuusperustaisesti.
 - Tuetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä poikkihallinnollisella yhteistyöllä sekä vahvistetaan kaikkien väestöryhmien hyvinvoinnin näkökulmaa ja sen tietopohjaa hyvinvointialueiden ja kuntien ohjauksessa.
 - Toteutus tähän asti
 - Hallituksen esitysluonnos hyvinvointialuelain muuttamisesta
 - Hyvinvointialueiden ja valtion välisiä neuvottelukuntia ja neuvotteluita sekä valtioneuvoston asettamia valtakunnallisia strategisia tavoitteita koskevat säännökset yhtenäistetään ja sääntely siirretään järjestämislakeista hyvinvointialuelakiin.
 - Hyvinvointialuelakiin lisätään täsmennetyt säännökset valtiovarainministeriön tehtävistä hyvinvointialueiden ohjauksessa.
- Valtakunnalliset tavoitteet sisältävät tavoitteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä hyvinvointialueiden, kuntien ja muiden toimijoiden väliselle tätä koskevalle yhteistyölle

Kansallinen terveys- ja hyvinvointiohjelma

- Hallitusohjelma
 - Kansansairauksia voidaan vähentää merkittävästi vaikuttamalla riskitekijöihin, kuten tupakointiin, alkoholinkäyttöön, ruokavalioon, liikkumattomuuteen ja ylipainoon, sekä yksinäisyyteen, joka on yksi mielenterveyttä vaarantava tekijä.
 - Toteutetaan poikkihallinnollisesti ja yhdessä järjestöjen kanssa kansallinen terveys- ja hyvinvointiohjelma, jolla vahvistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuutta ottamalla käyttöön vaikuttaviksi arvioituja käytäntöjä sekä kehitetään uusia ratkaisuja perustuen kokonaistaloudelliseen hyötyyn ja kustannusvaikuttavuuteen.
 - Varataan ohjelman toteuttamiseen yhdeksän miljoonan euron kertaluontoinen määräraha hallituskauden ajaksi.

Budjettiriihen päätökset

Budjettiriihen päätökset

				2024	2025	2026	2027
33.70.50	Terveyden edistäminen	siirtomäärä raha 3 v	Nuoriin kohdistuva erityinen huolenpito	3 225	2 500	2 500	2 500
33.70.50	Terveyden edistäminen	siirtomäärä raha 3 v	Huumevalistustyö		500	400	200
33.03.31	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	siirtomäärä raha 3 v	Kansallinen terveyden- ja hyvinvoinnin ohjelma (Investointiohjelma)	2 000	3 500	3 500	0
			Ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukemiseen (Investointiohjelma)	6 500			
33.70.50	Terveyden edistäminen	siirtomäärä raha 3 v			6 500	7 000	7 000

Hyvinvointialueiden hyte-kerroin

- Hallitusohjelma
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) -kertoimen painoarvoa kasvatetaan nykyisestä. Samalla tarkastellaan kuntien ja hyvinvointialueiden välistä rahoitusratkaisua siten, että se kannustaa panostamaan terveyden edistämiseen ja ennaltaehkäisevään työhön.
- Toteutus
 - Vuoden 2023 alusta hyte-kertoimen mukainen summa jaetaan hyvinvointialueille asukasluvun mukaan.
 - Toimintaa ja tuloksia väestötasolla kuvaavat indikaattorit huomioidaan ensimmäisen kerran vuoden 2026 rahoituksen jaossa. (Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 617/2021)

Esimerkkejä sote- palveluihin liittyvistä kirjauksista

Kiirehdittävät toimet

Hallitus toteuttaa kiireellisesti toimia, joilla voidaan parantaa sote-palveluiden saatavuutta:

- Perusterveydenhuollon vastaanottotoiminta mm.
 - Nykymuotoisen Kela-korvauksen kasvattaminen perusterveydenhuollon vastaanottotoiminnassa
 - Varmistetaan hoitotakuun toteutuminen perusterveydenhuollon vastaanottotoiminnassa ja suun terveydenhuollossa (valvonta, ostopalvelut ja palveluseteli)
- **Matalan kynnyksen mielenterveysapu ja -palveluiden saatavuus**
 - Mm. porrasteinen hoitomalli, lasten ja nuorten terapiatakuu, Mielenterveystalo-palvelukokonaisuus, kaksiportainen psykoterapeuttikoulutus, yhteistyö kolmannen sektorin ja seurakuntien kanssa
- **Ikäihmisten kotona pärjääminen**
 - Järjestöavustukset, kuntien terveyden edistämisen määräraha, päivä- ja päiväkeskustoiminta
- **Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistaminen** (kokoelma toimia)
 - Mm. ruoka-aputyön tuen vakinaistaminen, itsemääräämisoikeuslainsäädännön edistäminen, Itsemurhien ehkäisyohjelma, pitkäaikaisasunnottomuuden poistaminen, huumekuolemien vähentämistä tukevat toimet

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

- **Mielenterveys- ja päihdeongelmien ehkäisy ja hyvä hoito** ovat tärkeitä sekä kansanterveyden että kansantalouden näkökulmasta. Erityisesti **nuorten** lisääntyneet mielenterveysongelmat vaativat määrätietoisia toimia.
- Mielenterveys- ja päihdepalveluiden 1.1.2023 uudistuneen lainsäädännön toimeenpano varmistetaan yhdessä hyvinvointialueiden kanssa. **Mielenterveysstrategia 2020–2030** -työssä tunnistettuja toimia jatketaan osana hallituksen toimia mielenterveyden edistämiseksi.
- Lisäksi jatketaan **itsemurhien ehkäisyohjelman** toimeenpanoa. Mielenterveys- ja päihdeongelmiin liittyvien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuutta ja vaikuttavuutta parannetaan.
- **Ehkäistään asunnottomuutta** varmistamalla, että asumis-, talous- ja velkaneuvontaa sekä päihde- ja mielenterveyspalveluita on saatavilla. Panostetaan asunnottomuutta kokeneiden työllistymiseen.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

- Mielenterveyspalveluiden **saatavuutta** parannetaan pikaisesti.
- **Kehitetään perustason mielenterveyspalveluja** esimerkiksi Terapiat etulinjaan -toimintamallin kokemuksia hyödyntäen ja ottamalla käyttöön porrasteinen hoitomalli.
- Turvataan lainsäädännöllä **lasten ja nuorten** yhdenvertainen pääsy perustasolla **lyhytpsykoterapiaan** tai muihin vaikuttaviin psykososiaalisiin hoitoihin (niin sanottu hallituksen mallin mukainen lasten ja nuorten terapiatakuu).
- **Edistetään matalan kynnyksen toiminnan**, muun muassa walk in -palveluiden ja chat-palveluiden ja mielenterveysavun saatavuutta koko maassa.
- Perutaan lakimuutos, joka on mahdollistanut vuoden 2019 alusta 16–29-vuotiaiden ammatilliseen kuntoutukseen pääsyn ilman sairaus- tai vammadiagnoosia.

Syrjäytymisen ehkäisy

- Hallitus käynnistää välittömästi **ohjelman pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi**. Vahvistetaan valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien välistä yhteistyötä ja toimivien käytäntöjen jakamista asunnottomuuden ehkäisemisessä ja poistamisessa. Huomioidaan asunnottomuuden poistamisessa erityisesti nuoret asunnottomat. Edistetään nuorten tuettujen asumisyksiköiden perustamista.
- Poikiin ja miehiin kohdistuviin tasa-arvo-ongelmiin kiinnitetään entistä enemmän huomiota erityisesti **nuorten miesten syrjäytymisen ehkäisemiseksi**.
- **Ruoka-aputoiminnan rahoituksen** vakiinnuttaminen.

Perhe, vanhemmuus, lapset ja nuoret

- Kehitetään **matalan kynnyksen perhepalveluita**, joissa huomioidaan myös parisuhteiden ja vanhemmuuden tukeminen. Tähän tarkoitukseen voidaan hyödyntää esimerkiksi **perhekeskustoimintamallia** sekä yhteistyötä kolmannen sektorin ja seurakuntien kanssa.
- Hallitus päivittää säädökset neuvolan, kouluterveydenhuollon ja muiden ikäryhmälle tarkoitettujen palvelujen osalta lisäten palveluiden vaikuttavuutta.
- **Neuvoloita ja kouluterveydenhuoltoa** kehitetään tukemaan perheitä ja vanhemmuutta vahvemmin lapsen etu sekä perheiden yksilöllinen tilanne huomioiden.
- Hallitus uudistaa **lastensuojelulainsäädännön**. Uudistuksessa varmistetaan lapsen edun, hyvinvoinnin ja turvallisuuden toteutuminen rajoitustoimien käytön edellytyksiä selkeyttämällä. Lastensuojeluviranomaisilla ja sijaishuoltoyksiköillä on oltava aidot mahdollisuudet ja riittävät toimivaltuudet tehdä työtään.

Perhe, vanhemmuus, lapset ja nuoret

- Edistetään **lasten oikeuksien toteutumista** yhteiskunnan kaikilla sektoreilla. Selvitetään mahdollisuudet parantaa lapsen asemaa vaikeissa erotilanteissa ja oikeusprosesseissa. Edistetään lapsen oikeutta molempiin vanhempiinsa vahvistamalla lähivanhemman myötävaikutusvelvollisuutta etävanhemman tapaamisoikeuden toteutumiseen ja ehkäisemällä ns. vieraannuttamista.
- Selvitetään **iäkkään vanhemman seurapalvelun** lisäämistä verotuetuksi henkilöstöeduksi sairaan lapsen hoitoedun tapaan.
- **Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyä** ja tunnistamista vahvistetaan erityisesti viranomaisissa, kunnissa ja hyvinvointialueilla. Lisätään uhrien tietoisuutta mahdollisuuksista saada suojelua ja turvaa.
- **Ilman huoltajaa tulleiden** alaikäisten turvapaikanhakijoiden **edustajajärjestelmä** uudistetaan. Edustajan roolia lapsen edun valvojana selkiytetään.

Sosiaaliturva

- Hallitus toteuttaa **perusturvan uudistuksen**, joka parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia sosiaaliturvakomitean välimietinnön tekemät suositukset ja selvitykset huomioiden.
- Uudistuksen tavoitteena on aikaansaada **yksi yleistuki sisältäen perusosan elämiseen, asumisosan asumiseen ja harkinnanvarainen osan viimesijaiseksi turvaksi**. Yksi yleistuki vähenee työtulojen noustessa mahdollisimman lineaarisesti, jolloin työstä käteen jäävä tulo on helpommin ennakoitavaa ja työnteko kannattaa nykyistä paremmin.
- Työvoimapulan helpottamiseksi hallitus parantaa **matalapalkkaisen työn kannustavuutta**. Työnteon kannustavuutta suhteessa sosiaaliturvaan eri elämäntilanteissa ja perhetyypeille tulee tutkia säännöllisesti rinnan perusturvan riittävyyden ja tason kanssa.
- Työttömiä kannustetaan kokopäivätyöhön **poistamalla työttömyysturvan suojaosat** ja uudistuksen vaikutuksia seurataan.

Muuta ajankohtaista

HYVIL thl

Alueiden HYTE-tuki

Alueiden HYTE-tuki

- Haluaisitko keskustella muiden HYTE-työn ammattilaisten kanssa hyvinvointityön tavoitteista, menetelmistä tai vaikuttavuudesta?
- Hyvil ja THL järjestävät kuukausittain avoimen verkkotapaamisen, jossa kuullaan hyvinvointialueiden HYTE-työn kehittämiseen ja liittyviä alustuksia ja käydään yhteistä keskustelua. Tarkoitus on jakaa osaamista ja löytää yhdessä ratkaisuja haasteisiin.
- Aika: Kerran kuussa, kuukauden neljäntenä keskiviikkona klo 13-14, alkaen 24.1.2024
- Paikka: Teams
- Lisätietoa:
 - Tarja Tenkula, tarja.tenkula@hyvil.fi, Hyvil
 - Tuija Ylitörmänen, tuija.ylitormanen@hyvil.fi, THL
 - Tapani Kauppinen, tapani.kauppinen@hyvil.fi, THL

johanna.lindholm@hyvil.fi

HY VI
NVOI NTIA
LUEYHTIÖVÄ
LF **HYVIL** ÄR
DSOMRÅD
ESBOLA
GET

www.hyvil.fi